

# Η καλοδεχούμενη στροφή του ΣΥΡΙΖΑ

Μέσα σε ένα κλίμα που παραμένει ακόμα αβέβαιο, ο ΣΥΡΙΖΑ επιχειρεί τα πρώτα βήματα προσαρμογής. Παρά τις εμπλοκές, το πρόσφατο Eurogroup άνοιξε έναν δρόμο. Ακολούθησε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο οποίο ο ίδιος ο κ. Τσίπρας επισημοποίησε τη στροφή. Η οριστικοποίηση της συμφωνίας, πόσω μάλλον η εφαρμογή της, μπορεί πάντως να κρύβει κινδύνους κάποιου πολιτικού «ατυχήματος».

Η κύρια πηγή της αβεβαιότητας είναι απλή. Ο ΣΥΡΙΖΑ δεν είχε πρόγραμμα ως αντιπολίτευση και ως εκ τούτου προσπαθεί να κερδίσει χρόνο ως κυβέρνηση για να το διαμορφώσει. Η πολιτική-εκλογική επιτυχία του οφείλεται στο ότι συνένωσε επιδέξια και κινικά την κοινωνική δυσαρέσκεια λόγω κρίσης με τον εθνικιστικό λόγο, συναιρώντας



ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΒΟΥΛΓΑΡΗ

τα στερεότυπα του αριστερού και του δεξιού εθνολαϊκισμού σε μια χώρα όπου η πολιτική πόλωση είναι ενδημική, η εθνικιστική ιδεολογία συνιστά κοινό τόπο, η Αριστερά ασκούσε ευρύτερη επιρροή και οι οικονομικοκοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης είναι οξυτάτες. Η συγκυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ σχηματίστηκε με εκπλήσσοσα όσο και απεχθή φυσικότητα ακριβώς γιατί είχε προηγηθεί αυτή η ώσμωση. Τώρα ο ΣΥΡΙΖΑ στην κυβέρνηση καλείται να προσαρμοστεί στην πραγματικότητα, να αντικαταστήσει τον λόγο της ΚΟΒ και της αντιμνημονιακής δημαγωγίας με τον λόγο της διακυβέρνησης και της διαχείρισης. Εμφανώς απροετοίμαστος, αναζητεί χρόνο, επιχειρεί ελιγμούς, πραγματοποιεί απότομες στροφές, επινοεί γλωσσικούς ακροβατισμούς.

Για να είμαστε ειλικρινείς, δεν είναι η πρώτη κυβέρνηση ούτε το πρώτο κόμμα που το κάνει. Αντιθέτως, αυτός ήταν ο τρόπος άσκησης της πολιτικής στη μεταπολιτευτική Ελλάδα. Το εκάστοτε κόμμα της αντιπολίτευσης δημαγωγούσε και μοίραζε ψεύτικες υποσχέσεις. Όταν γινόταν κυβέρνηση, σπαταλούσε πολιτικό χρόνο και χρήματα προκειμένου να προσγειωθεί και να προσγειώσει την κοινωνία στην πραγματικότητα. Εφτιαχνε, με άλλα λόγια, κάτι σαν «έκτακτη πολιτική ατζέντα δημαγωγικής προσαρμογής» που κόστιζε ακριβά στη χώρα. Συνήθως αυτό γινόταν χωρίς να υπάρχει μεγάλη ανάγκη, γιατί οι πολίτες είχαν ψηφίσει τη νέα κυβέρνηση για να μην κάνει ό,τι διακήρυσσε. Έτσι και ο ΣΥΡΙΖΑ μετατρέπει σήμερα το δικό του κομματικό πρόβλημα της μετεκλογικής προσαρμογής σε εθνικό. Μόνο που σε μια χρεοκοπημένη χώρα αυτό το παιχνίδι κινδυνεύει να κοστίσει ακριβά, στην κοινωνία και στον ίδιο, καθώς δημιουργεί μικρούς φαύλους κύκλους. Η καθυστέρηση και οι ανερμάτιστες εξαγγελίες των υπουργών επιδεινώνουν την οικονομία που έτσι και αλλιώς είχε παγώσει, μεγεθύνουν τα ελλείμματα και επομένως αυξάνουν την ανάγκη δανεισμού και, ασφαλώς, νέων μέτρων. Ο ΣΥΡΙΖΑ κινδυνεύει να παρατείνει την ύφεση και τα Μνημόνια αντί να αναπροσαρμόσει γρήγορα την κυβερνητική πορεία τώρα που έχει το αναγκαίο πολιτικό κεφάλαιο. Για να εί-



Ο κ. Τσίπρας και η κυβέρνησή του έστριψαν ήδη με θεαματική ταχύτητα το τιμόνι, αφήνοντας πίσω την «αντιμνημονιακή» συνθηματολογία. Έκαναν καλά και ευτυχώς το ίδιο με την Ακροδεξιά. Όσο ανήθικος και αν είναι ο τρόπος αυτός του πολιτεύεσθαι, περιορίζει τους κινδύνους περιπετειών στο προσεχές μέλλον

μαστε και πάλι ειλικρινείς, ο κ. Τσίπρας και η κυβέρνησή του έστριψαν ήδη με θεαματική ταχύτητα το τιμόνι, αφήνοντας πίσω την «αντιμνημονιακή» συνθηματολογία. Έκαναν καλά και ευτυχώς το ίδιο με την Ακροδεξιά. Όσο ανήθικος και αν είναι ο τρόπος αυτός του πολιτεύεσθαι, περιορίζει τους κινδύνους περιπετειών στο προσεχές μέλλον.

Η αβεβαιότητα ωστόσο παραμένει και αφορά κατ' αρχάς τις αμέσως επόμενες ημέρες και εβδομάδες. Η επιδίωξη συμφωνίας με τους εταίρους είναι ακόμα στα πρώτα βήματα, μπορεί να βραχυκυκλωθεί εύκολα. Επίσης, δεν ξέρουμε τη συνοχή του ΣΥΡΙΖΑ, πιθανόν ούτε οι ίδιοι να την ξέρουν. Υπάρχει ασφαλώς ένα εθνικιστικό ρεύμα που στοχεύει στη δραχμή, συμπλέοντας επ' αυτού με την Ακροδεξιά. Το διακρίναμε και πάλι στις πρόσφατες φιλοκυβερνητικές συγκεντρώσεις που ενθάρρυνε ο ΣΥΡΙΖΑ μαζί με άλλες «αντιμνημονιακές» ακροαριστερές και ακροδεξιές ομάδες. Το διαπιστώνουμε με την επαναδραστηριοποίηση του αλήστου μνήμης παλαιού εθνικιστικού δικτύου που σήμερα ενθαρρύνεται από το δίδυμο των υπουργών Αμυνας και Εξωτερικών. Σε μια περίοδο αβεβαιότητας και δύσκολων συμβιβασμών, το ρεύμα αυτό μπορεί να αποκτήσει μεγαλύτερη ισχύ παρεμπόδισης και υπονόμησης της πορείας προσαρμογής της κυβέρνησης.

Σε αυτή τη διεκυστήριδα μένει να φανεί η ικανότητα του κ. Τσίπρα να συνεχίσει μια παράδοση που λειτουργούσε συχνά ως ασφαλιστική δικλίδα

στο πολιτικό μας σύστημα. Σε όλη τη μεταπολιτευτική περίοδο οι πρωθυπουργοί είχαν την ισχύ αλλά και την προπαρασκευή ώστε σε κρίσιμες για την Ελλάδα στιγμές να επιβάλουν μια μείζονα απόφαση ή πολιτική κατεύθυνση, ακόμα και αν το κόμμα τους διαφωνούσε ή δυσφορούσε. Ήταν τρόπος τινά οι «ανώτατοι εγγυητές» της πολιτικής υπευθυνότητας σε κρίσιμες στιγμές, όπου το άμεσο συμφέρον και η κοντόθωρη ματιά του κόμματος απειλούσαν το εθνικό συμφέρον. Χωρίς τον κ. Τσίπρα ο ΣΥΡΙΖΑ ούτε καν θα φανταζόταν την τεράστια επιτυχία που γνώρισε. Την ίδια όμως στιγμή ο κ. Τσίπρας δεν έχει ακόμα δείξει αν μπορεί να επιβάλει την πειθαρχία στο κόμμα του. Μένει επίσης να δούμε αν διαθέτει, παράλληλα με το αναμφισβήτητο πολιτικό του ταλέντο, την αναγκαία κουλτούρα και την ικανότητα να κατανοεί την εκάστοτε μεγάλη γεωπολιτική εικόνα και να παίρνει δύσκολες αποφάσεις σε κρίσιμες εθνικές στιγμές μέσα στη μοναξιά του «ανώτατου εγγυητή».

Ακόμα όμως και αν περάσουμε τον κάβο των προσεχών ημερών με την επίτευξη μιας συμφωνίας με τους εταίρους, παραμένουν τα μεγάλα ερωτηματικά που πηγάζουν από ένα δομικό πρόβλημα. Η προγραμματική κουλτούρα του ΣΥΡΙΖΑ έχει ως πυρήνα μια οπισθοδρομική κρατικιστική και συντεχνιακή αντίληψη που είναι ασύμβατη με τις κατευθύνσεις και τις δυναμικές μιας σύγχρονης ευρωπαϊκής οικονομίας και κοινωνίας. Όπως φάνηκε στη Βουλή με τις προγραμματικές

δηλώσεις, οι αναφορές του κ. Τσίπρα και των περισσότερων υπουργών του σε συγκεκριμένες πολιτικές και μέτρα αποτελούσαν κατευθείαν επιστροφή στο παρελθόν. Αν το πρόβλημα των επόμενων χρόνων είναι η ανάπτυξη, οι επενδύσεις και η απασχόληση, δύσκολα λύνεται με αυτές τις αντιλήψεις. Το στοίχημα της πραγματικής και σε βάθος χρόνου προσαρμογής του ΣΥΡΙΖΑ, όπως και η συνοχή του, θα παιχτεί σε αυτό το επίπεδο. Μια σύγχρονη ευρωπαϊκή χώρα δεν μπορεί να κυβερνηθεί με το ιδεολογικό πλαίσιο μιας μειοψηφικής ριζοσπαστικής αντικαπιταλιστικής Αριστεράς. Από την άλλη, μια χρεοκοπημένη χώρα δύσκολα μπορεί να αναπαραγάγει ένα «ροζ ΠΑΣΟΚ», αν μη τι άλλο, γιατί δεν έχει τα λεφτά. Θα δούμε αν ο ΣΥΡΙΖΑ θα βρει τον δικό του δρόμο αναπροσαρμογής.

Σε κάθε περίπτωση, στις κρίσιμες και αβέβαιες πρώτες προσπάθειες στροφής στην πραγματικότητα, ο ΣΥΡΙΖΑ πρέπει να ενθαρρυνθεί από όλες τις πολιτικές δυνάμεις που θέλουν να παραμείνει η Ελλάδα στο ευρύ. Ευκαιρίες για αντιπολίτευση θα δοθούν άφθονες. Το πιθανότερο άλλωστε είναι η κρίση να συνεχίσει να καταναλώνει κυβερνήσεις. Τούτων όμως λεχθέντων, θα πρέπει να είναι σαφές ότι αυτή η ενθάρρυνση γίνεται στο πλαίσιο μιας πλουραλιστικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, όπου η διαφορά είναι σεβαστή και η κριτική ελεύθερη και αναγκαία. Η επίκληση της εθνικής ενότητας για να εκβιαστεί η υποστήριξη προς την κυβέρνηση ή η αναθέρμανση της φαντασίωσης ενός «αντιστασιακού» έθνους, στο όνομα του οποίου απειλούνται λεκτικά οι πολιτικοί αντίπαλοι, ανήκουν σε άλλες εποχές, που καλό είναι να μην επανέλθουν. Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι άλλη μια κυβέρνηση όπως όλες οι άλλες που, δόξα τω Θεώ, εκλέγουμε ομαλά από τη Μεταπολίτευση και ύστερα. Τα υπόλοιπα είναι για τους κόλακες, τους επίδοξους επιβάτες ή τους θιασώτες ολοκληρωτικών νοοτροπιών.

Ο Γιάννης Βούλγαρης είναι καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Πανετίου Πανεπιστημίου